

Блінов О. А., Степаненко А. А. Основні напрямки психологічної реабілітації поранених військовослужбовців / Перспективи розвитку озброєння та військової техніки Сухопутних військ. Збірник тез доповідей Міжнародної науково-технічної конференції (Львів, 14-15 травня 2015 року). – Львів: АСВ, 2015. – С. 234–235.

Блінов О.А., кандидат психологічних наук, доцент
Степаненко А.А., магістр військово-соціального управління

ОСНОВНІ НАПРЯМКИ ПСИХОЛОГІЧНОЇ РЕАБІЛІТАЦІЇ ПОРАНЕНИХ ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦІВ

Під психологічною реабілітацією поранених доцільно розуміти діяльність, здійснювану суб'єктами психологічної роботи, спрямовану на відновлення психічних функцій, особистісних властивостей і системи відносин особистості військовослужбовця, що дозволяють йому успішно функціонувати в мирному соціумі та вирішувати у майбутньому бойові завдання.

За нашими даними фактично всі поранені і контужені воїни потребують психологічної реабілітації. Особливо це стосується тих військових, які мають комбіновані ураження організму і психіки (поранення, контузія, знаходження у полоні та ін.).

Важливим моментом розуміння сутності психологічної реабілітації є виявлення її співвідношення зі спорідненими видами діяльності. Представляється евристична позиція, при якій вона розглядається як складовий елемент цілісного реабілітаційного комплексу, що включає реабілітацію медичну, професійну, соціальну та психологічну реабілітації.

При цьому на границі взаємодії з цими видами реабілітації виникають ділянки їх переплетення, взаємного проникнення, що дають можливість

говорити про «медико-психологічну», «професійно-психологічну», «соціально-психологічну реабілітації».

Медико-психологічна реабілітація передбачає мобілізацію психологічних можливостей військовослужбовців у подоланні наслідків поранень, травм, інвалідизації, купірування больових відчуттів, психологічну підготовку постраждалих до операцій та в післяопераційний період.

Професійно-психологічна реабілітація спрямовується на швидке відновлення професійно-важливих якостей поранених, психотравмованих військовослужбовців та інвалідів військових дій; їх професійну переорієнтацію і перепідготовку, працевлаштування та професійну адаптацію; зняття втоми і відновлення фізичної працездатності.

Соціально-психологічна реабілітація орієнтується на створення навколо ветеранів бойових дій реабілітуючого соціального середовища. Власне психологічна реабілітація вирішує широке коло завдань психологічної допомоги учасникам бойових дій. І, перш за все, таких як: нормалізація психічного стану, відновлення порушених (втрачених) психічних функцій, гармонізація Я-образу ветеранів війни зі сформованою соціально-особистісною ситуацією (поранення, інвалідизація та ін.), надання допомоги у встановленні конструктивних відносин з соціальним оточенням та ін. Таким чином, по суті метою психологічної реабілітації ставиться відновлення психічного здоров'я та ефективної соціальної поведінки.

Основними етапами соціально-психологічної реабілітації є наступні: діагностичний – оцінка функціонального стану поранених, їх психологічних особливостей, визначення рівня напруги процесу психічної адаптації, ступеня і характеру психоемоційних порушень та ін.; лікувально-відновний – конкретизація індивідуального підходу, заснованого на наявності психоемоційних порушень пораненого, здійснення підбору психотерапевтичного впливу та ін.; професійно-відновний (соціальна адаптація) – відновлення втрачених навичок за допомогою спеціальних

тренажерів – апаратурних і комп'ютерних методик, визначення ступеня відновлення професійної придатності та працездатності.

Основним змістом перерахованих етапів став комплекс заходів соціально-психологічної реабілітації, який представляється як нерозривна єдність трьох основних напрямків: психофізіологічного, психокорекційного і соціально-психологічного. Психофізіологічні заходи – це діагностика і відновлення професійно важливих якостей з використанням психодіагностичних комп'ютерних методик. В основу психокорекційних заходів з пораненими лягли наступні техніки: суггестотерапія, раціональна психотерапія, гетеро- і ауторелаксаційні техніки, психологічне консультування, психоаналіз, транзактний аналіз, психодрама, логотерапія, позитивна психотерапія, емоційно-образна терапія та ін. У практиці психологічного консультування позитивно зарекомендували себе метафоричні асоціативні карти. Вони виступають і як ефективний психодіагностичний так і корегуючий інструментарій Я-образу особистості, підвищують на 90% ефективність діяльності психолога.

Таким чином, основними напрямками психологічної реабілітації поранених військовослужбовців є «медико-психологічний», «професійно-психологічний» і «соціально-психологічний». Вони дозволяють об'єднати зусилля та цілеспрямовано здійснювати психологічну реабілітацію.